

TH.A.W. RUYS, 1904-1989

DOOR MR. J. DUTILH

Op 5 november 1989 overleed te Wassenaar op de leeftijd van ruim 85 jaar Theodorus Adrinaus Willem Ruys, telg uit een oud geslacht van 'maritieme ondernemers' waarmede het brede terrein van activiteiten van vele leden van de familie Ruys het beste kan worden omschreven, al waren zij in de eerste plaats met hart en ziel reders.

Theo Ruys vormde hierop geen uitzondering. Geboren te Rotterdam, de thuishaven van de Ruys-vloot, op 26 mei 1904 volgde hij een Rotterdamse schoolopleiding: lagere school Rotterdamsche Schoolvereniging (de school van Hofman) en middelbare school het Rotterdamsch Lyceum (de school van Schrijver). Na de schoolopleiding was hij werkzaam als stagiair bij Ruys & Co. in Antwerpen; vervolgens kreeg hij een scheepvaart-opleiding in voormalig Nederlands-Indië en in Australië. In Nederlands-Indië trok hij per auto dwars door Java en Sumatra van plantage naar plantage, samen met een aldaar werkzame Nederlander.

Volledig heeft Theo Ruys zich ingezet voor de Koninklijke Rotterdamsche Lloyd, die hem na aan het hart lag en een belangrijk deel van zijn leven was. Op 24-jarige leeftijd werd hij lid van de firma Wm. Ruys & Zonen, die de directie voerde over de - vanaf 1947 Koninklijke - Rotterdamsche Lloyd. Zijn werkterrein lag voornamelijk in de passage- en personeelssector. Na het in de vaart komen van de 'Willem Ruys' maakte hij de eerste reis van dit schip naar Indonesië mee in december 1947.

De oorlogsjaren brachten uiteraard de scheepvaartactiviteiten tot een minimum terug. Ruys kwam in aanraking met het verzet, aanvankelijk met de Rotterdamse Radiodienst in maart/april 1944, later (ca. oktober 1944) als Commandant van de Raad van Verzet, brigade Rotterdam en tenslotte omstreeks februari 1945 als Commandant van de Binnenlandse Strijdkrachten-Zuid.

Na de bevrijding werd het vak hervat. In september 1945 vertrok Ruys via London als Luitenant-Kolonel détachement Commandant per 'Kota Gedé' met ongeveer 130 personen naar Nederlands-Indië. De groep bestond uit onder meer rubberplanters, doktoren, ca. 25 scheepvaartmensen, administratief perso-

neel van o.a. Shell. Aldaar vervulde Ruys eerst de functie van Directeur van de Nederlands-Indische Scheepvaart Organisatie, waarin vier Nederlandse scheepvaartmaatschappijen waren verenigd: Rotterdamsche Lloyd. Stoomvaart Maatschappij Nederland, Koninklijke Paketvaart Maatschappij en Java-China-Japan Lijn.

Omstreeks februari 1946 werd Ruys Hoofd van het Centraal Evacuatiekantoor, zowel voor interne als externe repatriëring naar Nederland alsmede o.a. Australië, Siam en Ceylon. Onder de repatriërenden bevonden zich ook Ambonnezen.

Dit kantoor werd in 1946 ontbonden; de scheepvaartmaatschappijen namen de zaken weer in eigen hand. Een jaar van grote krachtsinspanning, waarin Ruys' organisatorische talenten ten volle tot hun recht kwamen, was voorbij.

Na terugkeer wijdde Ruys zich weer geheel aan de 'Lloyd'. Naast 'als vanouds' de passage- en personeelssector waren het ook de sociale aspecten die zijn zorg vereisten. Hij was betrokken bij de oprichting van de Sociale Commissie voor Zeelieden, was lid van het bestuur van de Stichting Zeemanswelzijn alsmede van de Raad van Bestuur voor de Zeevaart.

Vele jaren was Ruys lid van de Commissie van Advies van de Gemeentelijke Hogere Zeevaartschool en van de Commissie van Toezicht op het Gemeentelijk Internaat voor de Zeevaart. Als blijk van waardering voor zijn inspanningen ontving Ruys in 1976 de gemeentelijke Wolfert van Borselenpenning.

In oktober 1945 werd Ruys, als eerste Rotterdammer, benoemd tot Commissaris van 'Het Vaderlandsch Fonds ter aanmoediging van 's Lands Zeedienst'. Dit fonds met een Amsterdams/Haarlemse achtergrond, opgericht in 1781 na de slag bij Doggersbank, stichtte in 1785 de Kweekschool voor de Zeevaart, vanaf 1971 Hogere Zeevaartschool Amsterdam genoemd. Na zijn pensionering bij de Lloyd werd Ruys honorair commissaris van het fonds.

In de zestiger jaren begon de noodzaak van samengaan zich steeds duidelijker bij de Nederlandse rederijen af te tekenen. Theo Ruys was hiervan een overtuigd aanhanger: 'zonder fusie zouden wij als Lloyd langzaam maar zeker zijn weggekijnd'. Toch vond hij dat 'onze rederij er in die fusie niet slecht uitgekomen is'.

Elders is de geschiedenis van het Nederlands scheepvaart fusiegebeuren uitgebreid beschreven. Ook Theo Ruys had zijn inbreng. Hij nam echter geen zitting in de nieuwe Raad van Bestuur. Het einde van zijn loopbaan lag statutair vast op 1 januari 1970, na 41

jaar als firmant van Wm. Ruys & Zonen en als directeur van de Koninklijke Rotterdamsche Lloyd.

Tijdens zijn loopbaan heeft Ruys zich ook nog op velerlei andere terreinen bewogen, naast hetgeen uit zijn 'Lloyd'-werkzaamheden voortvloeide. Hieronder volgt dan ook een, vermoedelijk onvolledig, overzicht:

Op 13 mei 1945 werd Ruys lid van de Plaatselijke Commissie van de Kamer van Koophandel die de na-oorlogse Kamer moest opzetten. Zulks hield ook een zuivering in. Vanaf 1947 was Ruys lid van de Commissie Scheepvaartbelangen, de Commissie P.T.T. en de Commissie Land- en Luchtverkeer, een en ander tot zijn aftreden per 31 december 1958. Namens de Kamer had hij zitting in de Commissie Radio-Telecommunicatie, in het bestuur van de V.V.V. en van het Rotterdams Luchtvaart Syndicaat.

Commissaris was hij van de N.V. Automobiel Industrie Rotterdam en de Diergaarde Blijdorp, alsmede bestuurslid van het Studiefonds 1e H.B.S. Daarnaast vervulde Ruys commissariaten bij Lissone-Lindeman, de Nederlands-Indische Steenkolen Handelsmaatschappij, Riess & Co, Radio Holland en Molijn & Co.

Eén specifiek Rotterdamse functie was hem uitzonderlijk dierbaar: in 1933, op 29-jarige leeftijd, werd hij, na enige jaren als brandmeester te hebben gefunctioneerd, benoemd tot hoofdman van de Rotterdamse Vrijwillige Brandweer, die een grote rol heeft gespeeld in het Rotterdamse stadsleven. Vele grote branden werden onder zijn leiding geblust. Aan deze werkzaamheden kwam tijdens de bezetting een abrupt einde. Tegelijk met zijn collega's heeft Ruys per 1 januari 1944 zijn functie als hoofdman neergelegd. In augustus 1947 verzocht burgemeester Oud hem weer een benoeming te aanvaarden. Gezien zijn vele andere verplichtingen heeft Ruys, zonder twijfel met grote spijt, deze herbenoeming niet kunnen aannemen. Vermeld moge nog worden dat Ruys tijdens zijn brandweerloopbaan de basis heeft gelegd voor de Brandweercursussen voor Koopvaardij-officieren.

Met enthousiasme heeft Ruys zich ingezet voor een Nederlandse Luchtschip Rederij voor vervoer per luchtschip van passagiers, post en vracht tussen Nederland en Nederlands-Indië. Het is er niet van gekomen. Wel maakte Ruys verscheidene reizen met luchtschepen, o.a. met de 'Hindenburg' naar New York.

In 1977 is, dank zij Ruys' inspanningen, een regeling getroffen tussen de gemeente Rotterdam en het bestuur van de Stichting Administratiekantoor W. & B.E. Ruys op grond waarvan het archief

van de Koninklijke Rotterdamsche Lloyd en de directie van Wm. Ruys & Zonen aan het gemeentearchief ter bewaring is overgedragen.

Met Theo Ruys is een eenvoudig en bescheiden man heengegaan, die, ondanks veel moeilijkheden en leed ook op het persoonlijk vlak, van het leven heeft genoten. Hij trachtte relativerend en objectief te werk te gaan en was trouw aan degenen die een plaats in zijn hart hadden gevonden.

Landelijke waardering vonden zijn verdiensten in de benoeming tot officier in de orde van Oranje-Nassau en tot ridder in de orde van de Nederlandse Leeuw.

Tenslotte een woord van grote dank aan mevrouw J.J. Ruys-Campagne, zonder wier onmisbare hulp en informatie deze rege-len niet zouden hebben kunnen worden geschreven.